

# JAK IDENTIFIKOVAT AGRESORA

Mobber je pachatel mobbingu, agresor, tedy člověk, který druhým ubližuje, páchá na nich násilí. Stejně jako neexistuje přesný prototyp oběti, nelze přesně vymezit ani profil typického agresora. Může jím být žena i muž, často i skupina, a to na jakékoliv pracovní pozici. Zjednodušeně lze říci, že kdokoli z nás je za jistých okolností šikany schopný, neboť v každém z nás je ve větší či menší míře agrese. Je ale možné vymezit alespoň některé vlastnosti, kterými se většina pachatelů vyznačuje.

Jelikož mluvíme o různých osobnostech a faktu, že každý svým způsobem je schopný agresivního jednání, je těžké profil pachatele definovat, potažmo sestavit. Co ale můžeme, je vysledovat určité znaky, které jsou pro většinu agresorů charakteristické. Agresor je obvykle egocentrický, silně autoritativní, má pocit vlastní důležitosti a nadřazenosti, nepostradatelnosti a výjimečnosti. Jeho nadměrná ctižádostivost a nepřiměřené sebehodnocení ho velmi často vedou k přehnané soutěživosti. Agresor velmi často není spokojen se svým životem a prací a cítí se nedocenen, prahne po moci, po tom být středem pozornosti, bez ohledu na ostatní. Cítí se oprávněn odstraňovat veškeré překážky, které mu stojí v cestě. Své problémy a pocity nedocenení si pak často kompenzuje nepřiměřeným chováním vůči druhým, čímž nejen posiluje své sebevědomí, ale současně dovedně skrývá vlastní nejistoty.

V literatuře se lze setkat s různými typologiemi agresorů a pojmy jako klasický boss, závistivec, zbabělec, škodolibec, tradicionalista a ušlechtilý pomocník a jiné. Obecně můžeme ovšem říci, že agresori bývají schopní manipulátoři.

Bývá pro ně charakteristické, že umí u druhých navodit pocit viny, komunikují nejasně, mění názory a chování podle potřeby, zpochybňují kvality, schopnosti a názory druhých, kritizují, podněcují konflikty, stavějí se do role oběti, využívají druhé ve svůj prospěch, vyhrožují či vydírají, chovají se vyhýbavě, snaží se vyvolat dojem převahy, lžou, odmítají kritiku své osoby a popírají zřejmá fakta.

Pachatele šikanózního jednání můžeme rozdělit také podle toho, jak se na šikaně podílejí, to znamená na strůjce, náhodné pachatele a spoluúčastníky. Strůjce můžeme vymezit jako osobu, která aktivně utlačuje svou oběť, výměnou za výhody nebo izolaci, případně odstranění oběti. Strůjci si obvykle ve skupině hledají spojence a podporovatele. Náhodným pachatelem bychom mohli označit osobu, která se dostala do nadvlády v dlouhodobém sporu, který se mohl vyvinout i z původně nezávažného konfliktu. Spoluúčastníci jsou těmi pracovníky, kteří problematické vztahy podporují nebo je ignorují.

Důvody k ignoraci problému mohou být různé. Obvykle se tito jedinci bojí ozvat z obavy o ztrátu zaměstnání, a tím i finanční stability nebo se obávají, že by se agrese mohla obrátit jejich směrem a stali by se dalším objektem agresora. Jiným pouze vyhovuje, že je pozornost problematické osoby směřována na někoho jiného. Nicméně každý, kdo o šikaně ví a nic nepodnikne, se stává spoluvíníkem.

# HOW TO IDENTIFY THE AGGRESSOR

A mobber is a perpetrator of mobbing, an aggressor, i.e. a person who hurts others, commits violence against them. Just as there is no exact prototype of a victim, the profile of a typical aggressor cannot be precisely defined. It can be a woman or a man, often a group, in any job. To put it simply, any one of us is capable of bullying in certain circumstances, because there is a greater or lesser degree of aggression in all of us. However, it is possible to identify at least some of the characteristics that characterise most perpetrators.

Since we are talking about different personalities and the fact that everyone is capable of aggressive behaviour in their own way, it is difficult to define, or even compile, a profile of a perpetrator. What we can do, however, is to trace certain traits that are characteristic of most aggressors. The aggressor is usually egocentric, strongly authoritative, has a sense of his own importance and superiority, indispensability and uniqueness. His excessive ambition and inadequate self-esteem very often lead him to excessive competitiveness. The aggressor is very often not satisfied with his life and work and feels unappreciated, craving power, being the centre of attention, regardless of others. He feels entitled to remove all obstacles that stand in his way. He then often compensates for his problems and feelings of unappreciation by behaving inappropriately towards others, thus not only boosting his self-esteem but also skilfully hiding his own insecurities.

In the literature one can come across various typologies of aggressors and terms such as the classic boss, the envious, the coward, the gloater, the traditionalist and the noble helper, among others. In general, however, we can say that aggressors tend to be capable manipulators.

They are often characterised by their ability to make others feel guilty, communicate unclearly, change their views and behaviour at will, question the qualities, abilities and opinions of others, criticise, instigate conflict, put themselves in the role of victim, use others to their advantage, threaten or blackmail, behave evasively, try to give the impression of superiority, lie, refuse to criticise their own person and deny obvious facts.

Perpetrators of bullying behaviour can also be categorised according to their involvement in the bullying, i.e. as instigators, accidental perpetrators and accomplices. An accomplice can be defined as a person who actively oppresses his or her victim in exchange for benefits or isolation or removal of the victim. Perpetrators usually look for allies and supporters in the group. An accidental perpetrator could be defined as a person who has come to dominate in a long-term dispute that may have developed from an initially minor conflict. Accomplices are those workers who support or ignore problematic relationships.

The reasons for ignoring the problem may be different. Usually these individuals are afraid to speak up because they are worried about losing their jobs and thus their financial stability, or they are afraid that the aggression might turn in their direction and they would become the next target of the aggressor. Others are merely comfortable with the attention of the troubled person being directed at someone else. However, anyone who knows about the bullying and takes no action becomes complicit.

# HVORDAN IDENTIFISERE AGGRESSOREN

En mobber er en utøver av mobbing, en aggressor, dvs. en person som skader andre og utøver vold mot dem. På samme måte som det ikke finnes noen eksakt prototype på et offer, kan heller ikke profilen til en typisk overgriper defineres nøyaktig. Det kan være en kvinne eller en mann, ofte en gruppe, i en hvilken som helst jobb. For å si det enkelt, hvem som helst av oss er i stand til å mobbe under visse omstendigheter, fordi det er en større eller mindre grad av aggresjon i oss alle. Det er imidlertid mulig å identifisere i det minste noen av egenskapene som kjennetegner de fleste gjerningsmenn.

Siden vi snakker om forskjellige personligheter og det faktum at alle er i stand til å utvise aggressiv atferd på sin egen måte, er det vanskelig å definere eller til og med utarbeide en profil av en gjerningsmann. Det vi imidlertid kan gjøre, er å spore visse trekk som er karakteristiske for de fleste overgripere. Overgriperen er vanligvis egosentrisk, sterkt autoritær, har en følelse av sin egen betydning og overlegenhet, uunnværlighet og unikhhet. Hans overdrevne ambisjoner og utilstrekkelige selvtillit fører ham ofte til overdreven konkurranseevne. Aggressoren er veldig ofte ikke fornøyd med livet og arbeidet sitt og føler seg ikke verdsatt, higer etter makt, å være sentrum for oppmerksomhet, uavhengig av andre. Han føler seg berettiget til å fjerne alle hindringer som står i veien for ham. Han kompenserer da ofte for sine problemer og følelser av manglende verdsettelse ved å oppføre seg upassende overfor andre, og dermed ikke bare øke sin selvtillit, men også dyktig skjule sin egen usikkerhet.

I litteraturen kan man komme over forskjellige typologier av aggressorer og begreper som den klassiske sjefen, den misunnelige, feigingen, skadefro, tradisjonalisten og den edle hjelperen, blant andre. Generelt kan vi imidlertid si at aggressorer har en tendens til å være dyktige manipulatorer.

De kjennetegnes ofte ved sin evne til å få andre til å føle skyld, kommunisere uklart, endre synspunkter og atferd etter eget ønske, stille spørsmål ved andres egenskaper, evner og meninger, kritisere, starte konflikter, sette seg selv i offerrollen, bruke andre til sin fordel, true eller utpresse, oppføre seg unnvikende, forsøke å gi inntrykk av overlegenhet, lyve, nekte å kritisere sin egen person og benekte åpenbare fakta.

Utøvere av mobbeatferd kan også kategoriseres i henhold til deres involvering i mobbingen, dvs. som anstiftere, tilfeldige utøvere og medskyldige. En medskyldig kan defineres som en person som aktivt undertrykker offeret i bytte mot fordeler eller isolasjon eller fjerning av offeret. Gjerningspersoner leter vanligvis etter allierte og støttespillere i gruppen. En utilsiktet gjerningsperson kan defineres som en person som har kommet til å dominere i en langvarig konflikt som kan ha utviklet seg fra en opprinnelig mindre konflikt. Medskyldige er de arbeidstakerne som støtter eller ignorerer problematiske forhold.

Årsakene til å ignorere problemet kan være forskjellige. Vanligvis er disse personene redde for å si ifra fordi de er bekymret for å miste jobben og dermed sin økonomiske stabilitet, eller de er redde for at aggresjonen kan vende seg mot dem og at de vil bli det neste målet for aggressoren. Andre er bare komfortable med at oppmerksomheten til den plagede personen rettes mot noen andre. Alle som vet om mobbingen og ikke gjør noe, blir imidlertid medskyldige.